

Biom
UDRUGA / ASSOCIATION

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

LIFE
Lynx

LIFE Lynx

„Spašavanje dinarske i jugoistočne alpske populacije risa od izumiranja“

Ira Topličanec dr.med.vet.

Veterinarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

FOND ZA ŽAŠTITU OKOLIŠA I
ENERGETSKU UČINKOVITOST

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za udruge

euronatur

CILJ PROJEKTA: zaustaviti izumiranje dinarske i jugoistočne alpske populacije risa (*Lynx lynx*)

- 7 godina: 1.7.2017. - 31.3.2024.
- 5 zemalja: Hrvatska, Slovenija, Italija, Slovačka, Rumunjska - 11 partnera
- vodeći partner: Zavod za gozdove Slovenije
- hrvatski partneri: Veterinarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Veleučilište u Karlovcu, Udruga Biom
- ukupno 6.829.377 €, Hrvatska: 641 076 € od toga 362 094 € EU
- sufinancijeri: Ministarstvo za okoliš i prostorno planiranje Republike Slovenije, Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost Republike Hrvatske, Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske, NGO Euronatur

UKUPNO 35 AKTIVNOSTI

PRIPREMNE AK.

- izbor lokacija za hvatanje i ispuštanje
- suradnja s interesnim skupinama
- izrada planova provedbe, komunikacije
- istraživanja stavova javnosti
- informiranje

MJERE OČUVANJA

- hvatanje, naseljavanje i praćenje risova
- prevencija krivolova
- unapređenje upravljanja pljenom
- poticanje turizma

PRAĆENJE I PROCJENA UČINKOVITOSTI

- praćenje utjecaja na izvornu i ciljnu populaciju
- socio-ekonomska i istraživanja usluga ekosustava
- istraživanja vidljivosti projekta i mišljenja javnosti

KOMUNIKACIJA I ŠIRENJE INFORMACIJA

- 2 doku. filma
- predavanja
- edukacije u školama
- ambasadori risa
- promo i eduk. materijali

POSTIGNUTI REZULTATI

1. Pripremne aktivnosti

- 902 znaka prisutnosti risova prikljupljenih u razdoblju 2018. – 2020 godine
  - 804 fotografije s fotozamki
- 160 fotozamki na 182 lokacije
- ID 108 odraslih jedinki: 29 ženki, 22 mužjaka i 57 životinja nepoznatog spola
- 6 lokacija za ispuštanje: 2 u Sloveniji („soft release“)
4 u Hrvatskoj („hard release“)
- Uspostavljena uspješna suradnja s 33 lovačka društva
- Provedeno ispitavanje stavova javnosti (2019. godine):
  - 236 ispitanika (132 Gorski kotar, 69 Lika, 35 ostala područja Hrvatske)
  - 90% ispitanika ima pozitivan stav prema risovima u RH

Udruga BIOM Čazmanska 2, 10 000 Zagreb, Croatia

Izvješće o provedenom ispitivanju
stavova javnosti o risu i očuvanju
risa u 2019. godini
u sklopu LIFE Lynx projekta (aktivnost A.7)

Spašavanje dinarske
i jugoistočne alpske populacije
risa od izumiranja

Siječanj, 2020.

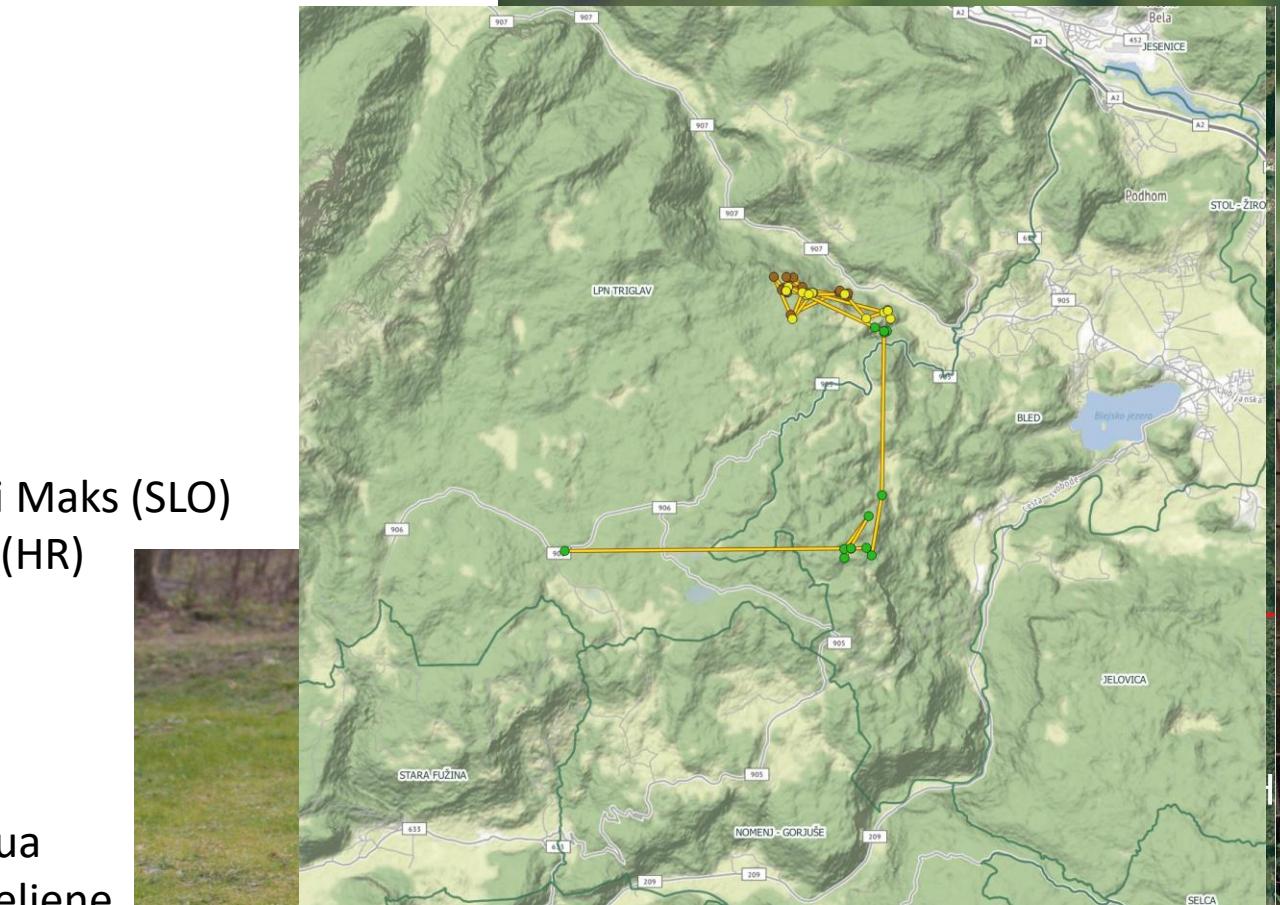

POSTIGNUTI REZULTATI

2. Mjere očuvanja

- Uhvaćeno (RO i SK) i ispušteno 13 risova (10 M i 3 Ž):
2019: Doru (HR) i Goru (SLO)
2020: Alojzije (HR) i Pino (HR); Catalin (SLO), Boris (SLO), i Maks (SLO)
2021: 5 risova ispušteno u Alpe (SLO) i Emil u Dinaridima (HR)
- 6 risova uspostavilo teritorij i aktivno se prate
- 1 ogrlice prestale raditi – nepoznata sudbina risa Pina
- U 2 sezone zabilježena 3 potomka naseljenog risa Gorua
→ smanjivanje stupnja parenja u srodstvu ukoliko se naseliene životinje nastave uspješno razmnožavati

POSTIGNUTI REZULTATI

2. Mjere očuvanja - turizam

Lynx walk vodič:

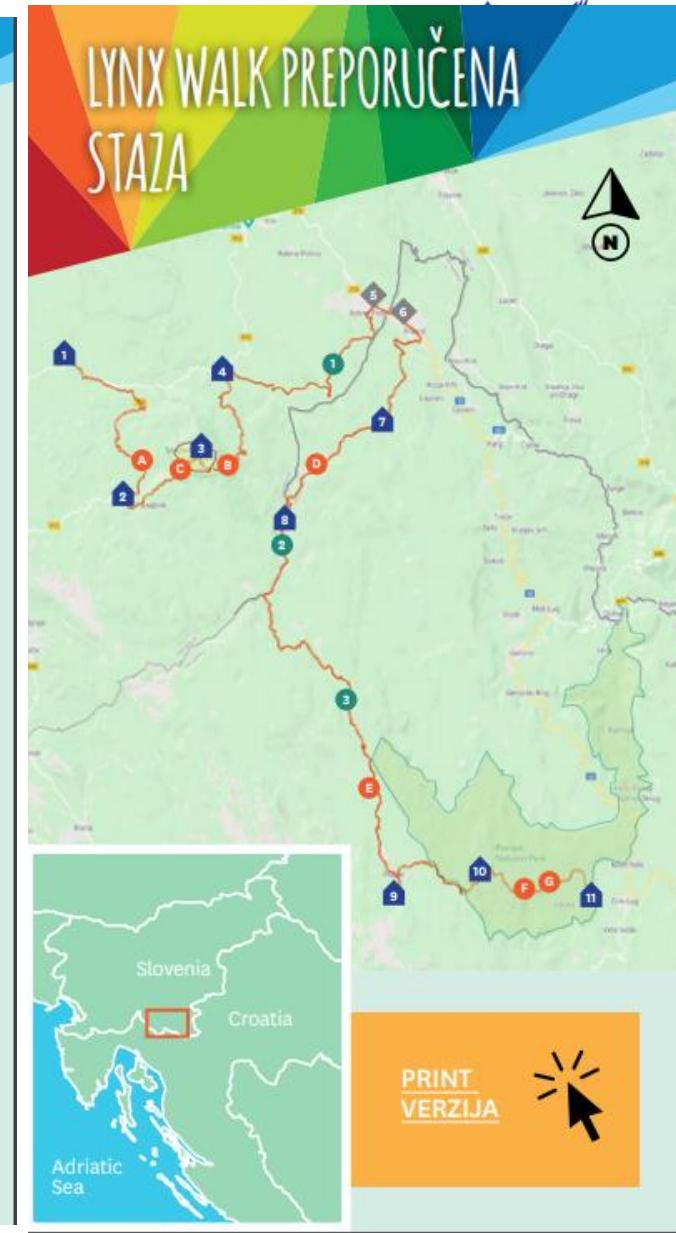
- ✗ neće dati sve potrebne savjete kako se pripremiti na višednevno planinarenje
- ✗ neće dati savjete kako naći risove ili druge zvijeri u prirodi
- ✗ neće osigurati nikakvu infrastrukturu na preporučenoj stazi
- ✓ dat će informacije o ekologiji i ponašanju risa
- ✓ pomoći će u prepoznavanju lokacija na Dinaridima pogodnima za aktivnosti risova
- ✓ naučiti će vas o drugim zanimljivim vrstama biljaka i životinja
- ✓ pomoći će u vam u stvaranju vlastite Lynx walk staze

SADRŽAJ

1. ŠTO JE LYNX WALK VODIČ	2
2. VELIKE ZVIJERI NA DINARIDIMA	4
3. KAKO SE PONAŠATI U PRISUSTVU VELIKIH ZVIJERI	8
4. POVIJEST RISOVA NA DINARIDIMA	10
5. SEDAM MJESTA RISA ZA PRONAĆI	12
a Područje lova	13
b Mjesto za skrivanje plijena	14
c Mjesto odmora	16
d Markirališta	17
e Društveni život	19
f Brlog	21
g Šuma kao mjesto odrastanja i igre	23
6. VRSTE KOJE NE SMIJETE PROPUSTITI	26
7. LYNX WALK PREPORUČENA STAZA	30
8. VAŠ LYNX WALK	32
9. LYNX WALK U BLIZINI	34
10. VAŽNE POVEZNICE I KONTAKTI	36

1

POSTIGNUTI REZULTATI

3. Praćenje i procjena učinkovitosti

Vodič za praćenje risa fotozamkama

POPULATION LEVEL REINFORCEMENT PLAN

Action A.4 – Elaboration of plans for reinforcement of the Dinaric-SE Alpine population and for creation of a new “stepping stone” population

Preventing the extinction of the Dinaric-SE Alpine lynx population through reinforcement and long-term conservation

Priročnik za prikupljanje neinvazivnih uzoraka risa

Autor: Tomaž Skrbinšek
Prevela i prilagodila: Ira Topličanec

6 – February – 2019

Contributions from the following (in alphabetical order):

Rok Černe, Anja Molinari-Jobin, Miha Krofel, Jakub Kubala, Nina Šivec Novak, Aleš Pičulin, Mihai Pop, Magda Sindičić, Aleksandra Majić Skrbinšek, Tomaž Skrbinšek, Hubert Potočnik, Matija Stergar, and Seth M. Wilson

Preventing the extinction of the Dinaric-SE Alpine lynx population through reinforcement and long-term conservation

Lessons Learned from Past Reintroduction and Translocation Efforts with an Emphasis on Carnivores

Action A.4: Elaboration of plans for reinforcement of the Dinaric – Alpine population and for creation of new “stepping stone” population – Guidelines for Lynx Reinforcement

Seth M. Wilson
Slovenia Forest Service - October 2018

September 2019

Preventing the extinction of the Dinaric-SE Alpine lynx population through reinforcement and long-term conservation

Surveillance of the reinforcement process of the Dinaric - SE Alpine lynx population in the lynx-monitoring year 2019-2020

Action C.5

Including data collected within Slovenian national large carnivore monitoring scheme, Interreg Central Europe 3Lynx project and Public Institution National Park Pivlice Lakes

PROJECT COMMUNICATION PLAN V.1

Action A8: Development of Project Communication Plan

Prepared by Maja Sever, Aleksandra Majić Skrbinšek and Urša Marinčik with support of the entire project group

Slovenia Forest Service and University of Ljubljana,

June, 2018

Preventing the extinction of the Dinaric-SE Alpine lynx population through reinforcement and long-term conservation

Baseline demographic status of SE Alpine and Dinaric lynx population

Action A.3

Vedran Slijepčević, Urša Fležar, Marjeta Konec, Tomaž Skrbinšek, Matej Bartol, Aleš Pičulin, Andrej Rot, Rok Černe, Miha Krofel, Lan Hočvar, Hubert Potočnik, Ivan Kos, Franc Kljun, Magda Sindičić, Anja Molinari-Jobin, Paolo Molinari, Dario De Martin, Ivana Selanac, Ivan Budinski, Zdravko Budimir, Tomislav Gomerčić

September 2019

Action C.5

Suggested citation: Krofel M., et al. 2021. Surveillance of the reinforcement process of the Dinaric - SE Alpine lynx population in the lynx-monitoring year 2019-2020. Technical report. Ljubljana, January 2021, 45 p.

¹University of Ljubljana

²Slovenia Forest Service

³Faculty of Veterinary Medicine University of Zagreb

⁴Progetto Lince Italia

⁵Karlovac University of Applied Sciences

POSTIGNUTI REZULTATI

4. Komunikacija i širenje informacija

a) LSV – osnivanje 2 lokalna savjetodavna vijeća

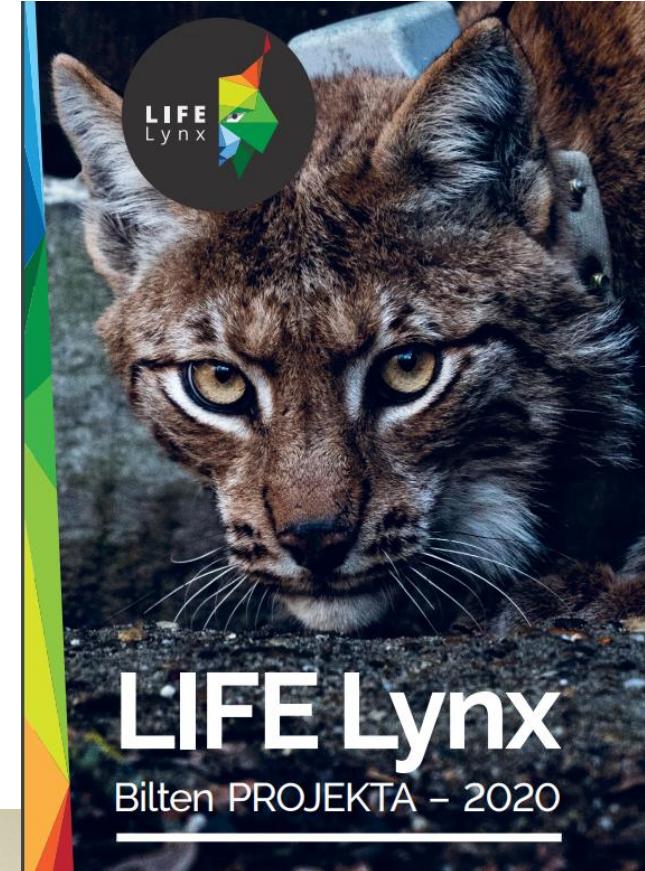
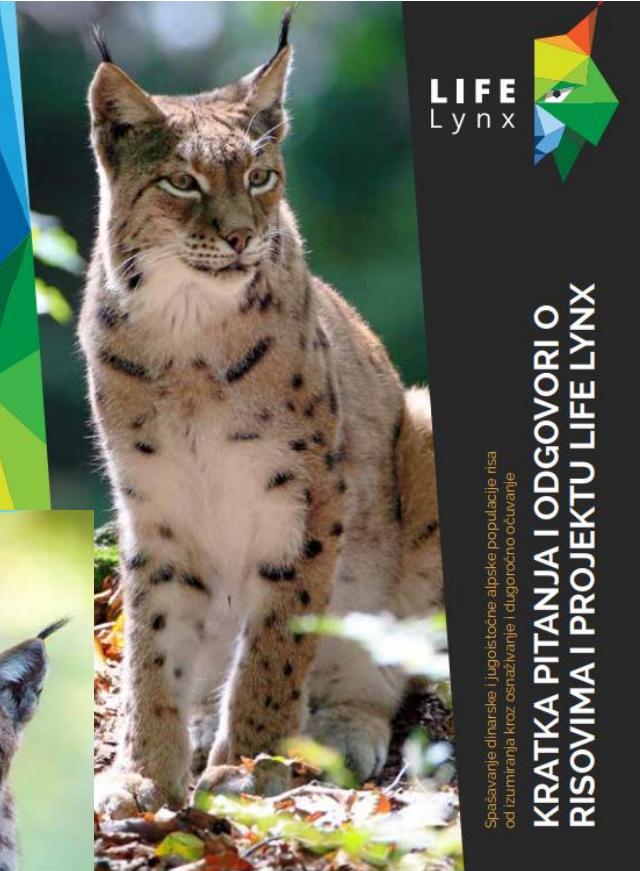
1. Gorski kotar
2. Lika

- Razmjena informacija
- Kontinuirana komunikacija
- Okupljanje ograničeno zbog epidemiološke situacije

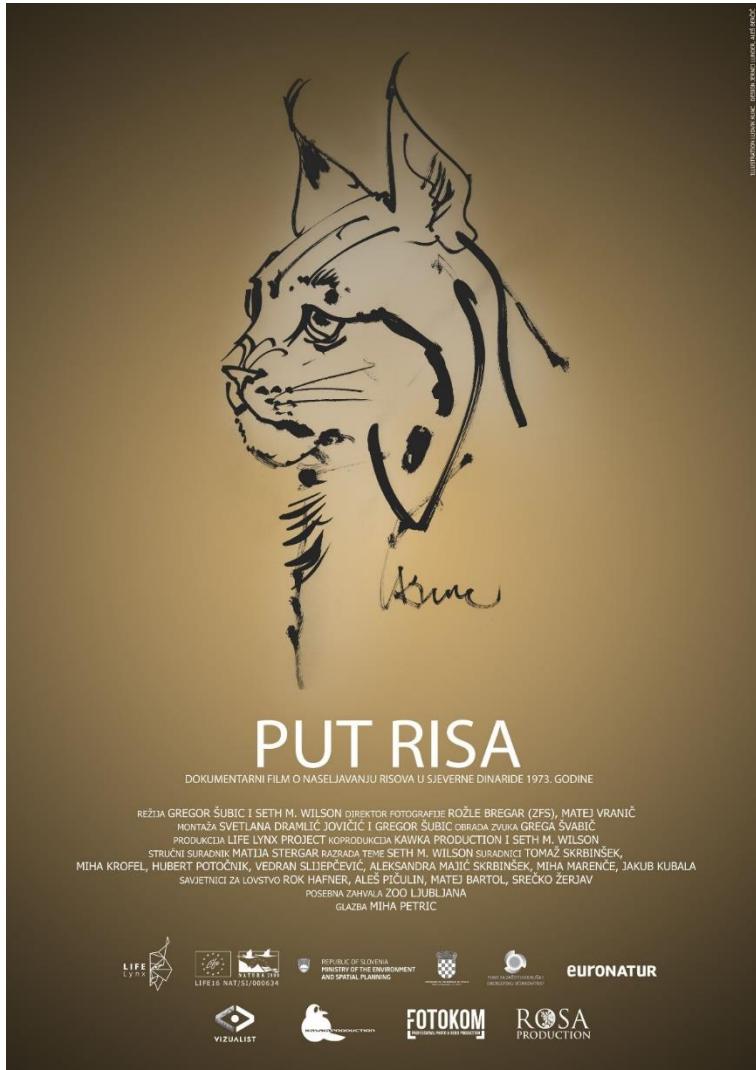

b) Informativni i edukativni materijali

c) Promotivni materijal

<https://www.lifelynxeu.eu/>

<https://www.facebook.com/LIFELynx.eu/>

<https://www.facebook.com/lifelynxeuhr/>

HVALA NA PAŽNJI! ☺

